

Gud, angist og svartur humor

**Jógván
Isaksen
ummælir**

Aleks Niclassen:
Gevið ljóð.
Yrkingar.
Fannir 1987,
44 blaðsíður.

Fyrsti partur í «Gevið ljóð» hjá Aleks Niclassen eitur «Sálin», og fyrsta yrkingin lýsir júst sálarstöðuna. Yrkingin er um træld, sum stendur nakið og verjuleyst og uttan samband við umheimin, meðan — áin — lívið streymir framvið. Hetta kann týðast sum mynd av yrkjaranum, ein egin persónur, hvørs orðum eingin tekur við. Skaldið livir sitt liv uttanfyrri tann vanliga hævuds-streymin, fá geva honum gætur, og tey skilja ikki hansara stöðutakan.

Næsta yrkingin, «Dreymagangari», gengur í slóðini hjá tí undanfarnu:

ósjónlig onga atgongd
lesi eg á vegskeltinum

Gudi viti hvør byr har
hugsi eg og haldi áfram

Aftur snýr tað seg um ikki at vera til í verðini sum onnur, sum meirilutin. Men mótsett yrkingini frammanundan, so er her ein svartur humor, ið ber ígjøgnum tað dökka landslagið, sum bæði hendan og nógvar av hinum yrkingunum ferðast í.

Eins og hjá Tóroddi Poulsen í «Heilagt kriggi» er fittur partur av innihaldinum skrivaður í mun til Gud. Teir triggir partarnir í «Gevið ljóð» eru m.a. tengdir saman við júst hesum kjarna. Tann stutta «Góði Gud» stóð sum foryrking í «Heilagt kriggi», har hon hóskaði væl, men tað ger hon eisini her:

góði Gud
— hygg at mær
kennir tú teg sjálvan aftur

Tó at hon er stutturáð, fevnir hon um sjálfvirk skapanarverkið og samanber tað evarska litla við tað ómetaliga stóra. Gud er í okkum øllum, og yrkingin setur tann retoriska spurningin, hvat honum líkar úrslitið. «Sjeyndadagsdreymur» kann lesast sum svar til henda spurning. Á sjeynnda degi droymir Gud: «at jorðin varð / oyðin og ber». Hann er ikki nøgdur við sitt verk og ynskir tað ógjort. Her er tað líka við, at menniskjan kann hjálpa honum. Seinasta yrkingin í hesum partinum eitur «Exit», og hon sigur frá, at áðrenn Gud fór undir skapanarverkið vóru bert skýggj, og tí menniskjan er liðug við sín lut, eru eisini «bara skýggj» til. Exit við lit.

Tittulyrkingin greiðir frá angistini fyrri at hvørva í náttini og fyrri øllum sum í henni byr, og angistini fyrri at unnastan ikki biðar hinumegin náttina. Unnustan er ljósið, dagurin og lívið.

Umframt at keglast við Gud um stöðuna sum heild og fyrst og fremst um eins egnu, so er kærleikin nærum tað einasta, ið heldur yrkjaranum uppi. Harafturat, sjálvandi, yrkingarnar, sum eiga sín lut í, at tað slepst livandi stein av steini. Tað tykist ikki, sum hann trýr, at tað kann falla í hansara lut at fáa meiri burtur úr tilveruni enn hetta. Dreymarnir hava kanska einaferð verið har, men lesarin sær teir valla í yrkingunum, har persónurin hevur úr at gera við at fóta sær.

Í «Blunda og krögva» verða víður-skiftini við onnur menniskju avmyndað:

áðrenn andlitini
vera til rovdjór
og hvørva
í minum myrkri

lati eg eyguni aftur
og droymi tey
aftur til andlit
eg hvørvi inn í

Áðrenn umheimurin gerst ov figgindaligur er at blunda og droyma hann vinarligan og harmoniskan. Sambandið manna millum er leyst og kulislígt og í summum førum áløypandi. Neyðugt er at droyma seg frá veruleikanum og inn í ein heim, har tað finst hiti og vinabond. Yrkjarin megnar ikki at lita veruleikan í eyguni — hann er ov ljótur — men blundar og krögvar seg í einum fløvari heimi.

Í nøkrum yrkingum er skaldið í hornatøkum við sín leiklut: hvør eri eg? «Strikumynd» sigur frá «eg» í mun til eitt «tú». «Eg» eri bæði vegurin, túnið, hurðin, lykilin o.s.fr. sum «tú» kann handfara eftir lyndi. Yrkingin endar við hesum dupluta orðum: «eg eri trappurnar / skorsteinurin / og roykurin». Gevur tú á handa hátt teg sjálvan upp til skultil, verður endin tann, at um somu tíð, sum tú ert alt, verður tú til eitt einki. Tú fert upp í royk. Eru eingir karmar, kunnu ongar strikur teknast (sí titlulin) og so er ... einki.

«Ringrás» nertur við somu spurningar, men her snýr tað seg um at skapa ein heim (úr yrkingum?) og lata portrið standa opið, í tí vón at onkur kemur framvið og hyggur inn. Einsemi er eksistentielt, og yrkjarin trýr greiðliga ikki eitt vet upp á, at hann á henda hátt fær loyst sínar trupulleikar.

«Adagio — fyrri sjúkar strúkarar og orkestur» er skemtiyrking, sum við biti ger gjøldur við mannagongdina á sjúkrahúsinum. Umhvørvið verður samanborið við eitt kavalandslag, og læknin við ein kavamann sum bráðnar, tá hann verður biðin um hjálp. Men tað er ikki nóg mikið við tí, at læknin onga hjálp veitir, at hann í staðin bráðnar burtur, nei, okkara maður verður ákærður fyrri at hava pissað á gólvið. Yrkingin endar við hesum syrgiligu reglum:

tigandi siggi eg hana
turka og vinda
min bráðnaða lækna
í vaskið

Eyðkend fyrri savnið og ikki so lítið talandi sæð í mun til royndirnar í teimum undanfarnu yrkingunum at skapa sær liviligar rammur er «Utopia»:

líkamikið
hvar eg fari
allastaðni
møti eg tær
mini tøg

líkamikið
hvar eg eri
allastaðni
er mitt onga-
staðni

Aleks Niclassen minnr tíðum um Tórodd Poulsen, men stórt líkari enn tað sama eru teir ikki. Tóroddur er meiri ákoyrandi, er, hóast hann eisini kann vera innvendur, ikki á sama hátt sum Aleks læstur inni í sær sjálvum. Tá tú lesur «Gevið ljóð» fært tú viðhvørt ta fatan, at skaldið hevur eina næstan sölpsistiska tilverutulking, t.v.s. at bert hann, og tað hann sansar, er til. Umheimurin gerst óveruligur og glæsur, og fólk ferðast eins og skuggar, kám og uttan andlit. Ein heimur, ið minnr um «Hitt blinda líðið» hjá Christiani Matras.

Seinasti parturin eitur «Lovsongur», og kanska eru yrkingarnar eitt vet ljósari enn mangar av teimum undanfarnu, men lovsangur? Alt í lagi, tekstirnir eru

lættari, og tað tykist, sum yrkjarin hevur sett lög til yrkingarnar ella havt lög í huganum, tá hann skrivaði tær. Døpurhugin og svartskygni, ið er til staðar sjálfvirk í teimum meira skemtiligum tekstunum eru ikki so framarlaga í hesum tátti. Men tann hálovan, sum yvirskriftin bendir á, snýr seg einamest um kærleiksmiss og vón um, at tann elskaða skal koma aftur. Í hesum samanhangi eru titlar sum «Aftur og aftur» og «Kom og» umboðandi.

Tilverueingist er framarlaga í yrkingasavninum, og hesin er ákoyrandi og stundum ótolandi, men humorin livgar og ger, at yrkjarin kann standa imóti. Náttin og dreymarnir hava stóran leiklut og tykjast viðhvørt meiri verulig enn dagurin og «veruleikin». Nátt og dagur verða ofta sett upp imóti hvørjum øðrum, náttarupplivingar mótvegis dagupplivingum, og yrkjarin krögvar seg í náttini og dreymunum fyrri degnum. Og tá hann er í degnum — ella vakin — setur hann spurningar til Gud, og her kann Gud eisini fatast sum kjarnin í tilveruni, upprunn til alt.

«Gevið ljóð» er spennandi yrkingasavn.

Jógván Isaksen

OPTIKBÚÐIN — nýggjur handil í miðbýnum

Týsdagin 19. apríl læt upp nýggjur handil í Bøgotu í Havn: Optikbúðin.

Tað er Poul Einar Kruse, optikari, ið fer undir at selja optikaraverur, sum brillur, kontaktlinsur, kikarar og luppur.

Í Optikbúðini kunnu tygum eisini kanna sjónina. Í hugnaligum umhvørvi og við nýggjastu tækniroðini fáa tygum vátan um sjónin er í lagi.

Er tørvur á brillum, hevur Optikbúðin ríkt úr-

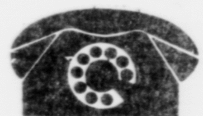
val av fremstu merkjum á marknaðinum í dag: Silhouette, Safilo, Skaga, Pro-Design, Christian d'Or, Dunhill, tey lottu brillustellini Titanium og Ray-ban sólbrillur.

Hinvegin fáast eisini kontaktlinsur. Eftir nágreinligari sjónkanning í Optikbúðini, fáast røttu linsurnar — júst til tygara tørv.

Harafturat fer Optikbúðin at leggja seg eftir at selja linsur við nógvari vætu, sonevndar hávætu-

linsur. Hesar linsur vinna nógvan frama í hesum døgum, júst tí tær livfroðiliga hóva eygunum best.

Poul Einar hevur útbúgving sum optikari frá Synoptik í Danmark og hevur eisini verið á serligum skeiði viðvíkjandi linsum í Svøríki.

Tit ringja

sosíalurín,

tlf. 11820

— vit skriva